

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีคณะกรรมการโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร โรงเรียนตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันบริหาร โรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุดจากการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอันประกอบด้วยผู้แทนในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อเข้ามาเป็นผู้สะท้อนปัญหาความต้องการและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน ตลอดจนทิศทางการจัดการศึกษา โดยชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการบริหารในระดับสถานศึกษา โดยเฉพาะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ที่เน้นความเป็นอิสระ และการมีส่วนร่วมของชุมชน ถ้าคณะกรรมการสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีการทำงานที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ก็จะ เป็นกำลังสำคัญที่จะนำโรงเรียนไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือตัวแทนของประชาชน ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในเขตชุมชน บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการกำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนพร้อมกับถือหลักของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคม ด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมตระหนักในสิทธิหน้าที่ความ สำคัญรับผิดชอบร่วมกันและคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนด้านการจัดการศึกษา สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูป การศึกษาตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึง กำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งนี้การดำเนินงานให้

ประสบความสำเร็จนั้น สถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ควร มีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุ ตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

เมื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและบริบททั่วไปก็พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหาร โรงเรียนวัดหนองขอน ก็คือชุมชนและองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่นั่นเอง จากการศึกษาสภาพชุมชน พบว่าประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพการเกษตร ชาวนา รับจ้างทั่วไปตามโรงงานและบริษัทต่างๆ ทั้ง ในพื้นที่และกรุงเทพฯ รายได้ค่อนข้างต่ำ ฐานะทางครอบครัวยากจนทั้งนักเรียนไว้กับผู้ปกครองที่เป็นปู่ย่า ตายาย นักเรียนขาดความอบอุ่น ขาดปัจจัยที่จะมาจุนเจือทั้งในเรื่องค่าใช้จ่ายทั่วไปและการศึกษา ชุมชนส่วนใหญ่มีแต่ผู้สูงวัยและนักเรียนที่อยู่ในวัยเรียน ทุกวันนี้ชุมชนยังมองไม่เห็น ความสำคัญของการศึกษา ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนต่อเพื่อให้เป็นไปตามตัว บทกฎหมาย เท่านั้น ความร่วมมือต่างๆ โรงเรียนจึงขอความอนุเคราะห์ได้ยาก เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีเวลา ให้กับโรงเรียนหรือบุตรหลาน เพราะต้องทำมาหากินตลอดเวลาและเห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องของ ครูและโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยจึงมีความจำเป็นที่จะทำการวิจัยเพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของการ ขาดความมีส่วนร่วมของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนและจัดการศึกษา ร่วมกัน เพื่อสร้างรูปแบบที่จะนำมาใช้ในการบริหาร โรงเรียนวัดหนองขอน แบบการมีส่วนร่วม ของทุกๆ ฝ่าย เพื่อให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายสู่คุณภาพและมาตรฐานแห่งชาติและเป็น โรงเรียนที่ ได้รับการยอมรับของชุมชนต่อไป (โรงเรียนวัดหนองขอน. 2546:5-9)

จากผลการประเมินภายนอก โดยผู้ประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากการประเมิน 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ซึ่งพบว่าคุณภาพ ของโรงเรียนวัดหนองขอนอยู่ในเกณฑ์คุณภาพดี 2 มาตรฐาน ระดับคุณภาพพอใช้ 7 มาตรฐาน และ ระดับคุณภาพปรับปรุง 5 มาตรฐาน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547:30) โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรฐานที่ 14 ที่กล่าวถึงการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือ กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ทำให้โรงเรียนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ จะทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานให้อยู่ในระดับดีต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วน ร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามภารกิจ งานของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและงานบริหารทั่วไปอันจะส่งผลให้โรงเรียนมี คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการและหน่วยงานอื่นที่สนใจต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียน แบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอน ตามขอบข่ายภารกิจงานของโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและงานบริหารทั่วไป และนำมาสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการที่ปรึกษา บุคลากรสถานศึกษา สภานักเรียนของโรงเรียนวัดหนองขอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1 จำนวน 30 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนและการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครสวรรค์เขต 1

ช่วงที่ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง วิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 14

การบริหารโรงเรียน หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติงานในการบริหารงานตามภารกิจของโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.การบริหารงานวิชาการ 2.การบริหารงานงบประมาณ 3.การบริหารงานบุคลากร 4.การบริหารงานทั่วไป

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ได้แก่ การร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบประเมินผลและร่วมปรับปรุงพัฒนา

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่เป็นตัวแทนจากชุมชนเข้ามาดำเนินงานในโรงเรียนเพื่อให้งานของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา กำหนดขึ้นให้ทุกโรงเรียนปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ตัวแทนจากชุมชนได้รับการคัดเลือกตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการของโรงเรียนวัดหนองขอน ประจำปีการศึกษา 2547

คณะกรรมการที่ปรึกษา หมายถึง ตัวแทนจากชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อร่วมพัฒนาสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2547

บุคลากรสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูอัตราจ้าง นักการภารโรงที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนวัดหนองขอน ประจำปีการศึกษา 2547

สภานักเรียน หมายถึง คณะกรรมการนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งของโรงเรียนวัดหนองขอน ประจำปีการศึกษา 2547

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบปัญหาในด้านการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองขอนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ

2. ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียน แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนวัดหนองขอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
Nakhon Sawan Rajabhat University